

La infructuosa recerca de lignit en el terme d'Inca

L'objecte d'aquest treball és donar a conèixer els expedients de sol·licituds de concessions de mines de lignit en el terme d'Inca, extrets de la sèrie “Distrito Minero de Baleares” de l'Arxiu del Regne de Mallorca.

Són 42 dits expedients i estan compresos entre els anys 1891 i 1953. Com es podrà comprovar, a final del segle XIX i principi del XX existí una gran activitat en la recerca de lignit i que, després, durant els anys de la Primera Guerra Mundial, tornà a rebrotar a causa de l'escassetat de combustible mineral que afectava Mallorca i que, entre altres causes, motivà la suspensió del subministrament de gas domiciliari a la ciutat d'Inca.

Totes les recerques resultaren infructuoses, excepte la concessió ROSALÍA, que estava entre els termes d'Inca, Lloseta i Selva, de la qual hi ha constància que fou explotada.

Sigles:

ARM: Arxiu del Regne de Mallorca

BOPB: Boletín Oficial de la Provincia de Baleares

DMB: Distrito Minero de Baleares

El terme *pertinència*, que era la unitat amb què eren marcades les extensions de les concessions, equival a 10.000 metres quadrats.

Els expedients estan relacionats per ordre cronològic de la seva sol·licitud.

Nom: LA BALEAR
Núm. expedient: 170.
Pertinències: 67.
Sol·licitud: 17 de juny de 1891.
Interessat: Joan Soler Carrera (Binissalem).
Situació: Son Blai.
Publicat en el BOPB de 27 de juny de 1891.
Per no interessar s'hi renuncià dia 10 de març de 1892.
Font documental: DMB 64-170.

Nom: LA CONSTANTE
Núm. expedient: 174.
Pertinències: 15.
Sol·licitud: 20 de novembre de 1891.
Interessat: Martí Sastre Miquel (Inca).
Situació: Son Sastre.
Publicat en el BOPB núm. 3.881 de 15 de desembre de 1891.
Signat el plànol de demarcació dia 17 d'octubre de 1892.
Per no pagar els drets pertinents, es declarà caducat aquest expedient segons ordre del governador civil publicada en el BOPB núm. 4276 de dia 21 de juny de 1894.
Font documental: expedient DMB 64-174. Plànol DMB 75-174.

Nom: SANTA MAGDALENA
Núm. expedient: 177.
Pertinències: 65.
Sol·licitud: 5 de març de 1892.
Interessat: Ramon Soler Carreras (Binissalem).
Situació: Son Blai.
Publicat en el BOPB núm. 3.948 de 10 de maig de 1892.
Signat el plànol de demarcació dia 18 d'octubre de 1892.
Pagades les taxes corresponents, el sol·licitant, llavors resident a Bunyola, renuncià a tots els drets dia 21 de març de 1908, publicat en el BOPB núm. 6.441 de 18 d'abril de 1908.
Font documental: expedient DMB 64-177. Plànol DMB 75-177.

Nom: POSIBLE
Núm. expedient: 90.
Pertinències: 22.
Sol·licitud: 1 d'octubre de 1895.
Interessat: Joan Vidal Martorell (Palma).
Situació: Son Vivot.
Publicat en el BOPB núm. 4.477 de dia 3 d'octubre de 1895.
Plànol de demarcació signat dia 15 d'octubre de 1896.
Dia 31 desembre 1936, segons instància dirigida al governador civil, es renuncià a la concessió.
Font documental: expedient DMB 64-90. Plànol 74-90.

Nom: ANGELITA
Núm. expedient: 91.
Pertinències: 22.
Sol·licitud: 4 d'octubre de 1895.
Interessats: Pere Borràs Colom i Joan Garau Sastre (Palma).
Situació: olivar gran de Can Ripoll.
Publicat en el BOPB núm. 4.479 de 8 d'octubre de 1895.
Renunciaren a la concessió dia 28 d'abril de 1896.
Font documental: DMB 64-91.

Nom: LA LEALTAD
Núm. expedient: 102.
Pertinències: 36.
Sol·licitud: 19 febrer 1896.
Interessats: Ramon Soler Carrera (Inca) i Manuel Lete Navaiza (Palma).
Situació: Son Catlar.
Publicat en el BOPB núm. 4.538 de 22 de febrer de 1896.
Plànol de demarcació signat dia 26 de març de 1897.
Caducat per haver fet expedient nou amb el núm. 114 per rectificar alguns errors; vegeu aquest número.
Font documental: expedient DMB 64-102. Plànol DMB 74-114A.

Nom: JUANITA
Núm. expedient: 109.
Pertinències: 24.
Sol·licitud: 28 d'abril de 1896.
Interessats: Joan Garau Sastre i Pere Borràs Colom (Palma).
Situació: Can Recà.
No consta el BOPB.
Renunciaren a la sol·licitud dia 10 d'agost de 1896.
Font documental: DMB 64-109.

Nom: LA LEALTAD
Núm. expedient: 114 (és el núm. 102 rectificat).
Pertinències: 37.
Sol·licitud: 31 de juliol de 1896.
Interessats: Ramon Soler Carreres (Inca) i Manuel Lete Navaiza (Palma).
Situació: Son Catlar a partir de la casa de Son Mateu.
Publicat en el BOPB núm. 4.607 d'1 agost de 1896.
Declarat caducat en el BOPB núm. 5105 de 5 d'octubre de 1899.
Font documental: DMB 64-114.

Nom: LA UNIÓN
Núm. expedient: 135.
Pertinències: 16.
Sol·licitud: 2 de març de 1897.
Interessat: Antoni Sastre Sureda (Palma).
Situació: Son Catíu.

No consta el BOPB. Hi renuncià dia 8 de juliol de 1897.
Font documental: DMB 64-135.

Nom: LIGA
Núm. expedient: 140.
Pertinències: 18.
Sol·licitud: 25 de juliol de 1897.
Interessat: Josep Borel Burghart (Palma).
Situació: Son Blai.
Publicat en el BOPB núm. 4.712 de 5 d'abril 1897.
Per renúncia voluntària, dia 18 de març de 1898 el sol·licitant rebé el dipòsit efectiu que havia pagat.
Font documental: DMB 64-140.

Nom: NUEVA UNIÓN
Núm. expedient: 148.
Pertinències: 79.
Sol·licitud: 27 de juliol de 1897.
Interessat: Antoni Sastre Sureda (Palma).
Situació: Son Blai.
Publicat al BOPB núm. 4.762 de 29 de juliol de 1897.
Hi renuncià amb escrit datat de 23 d'abril de 1898.
Font documental: DMB 64-148.

Nom: SAN BENIGNO
Núm. expedient: 276.
Pertinències: 25.
Sol·licitud: 16 de novembre de 1900.
Interessat: Joan Sastre Carrera (Palma).
Situació: Son Sastre.
Publicat en el BOPB núm. 5.281 de 20 de novembre de 1901.
Plànol de demarcació signat dia 31 de desembre de 1901.
Cancel·lat per ordre del governador civil datada dia 28 de desembre de 1912, publicada en el BOPB de 31 de desembre de 1912.
Font documental: DMB 64-276 i DMB 75-276.

Nom: BIENVENIDA
Núm. expedient: 277 i 282.
Pertinències: 30.
Sol·licitud: 17 de novembre de 1900. Per esmenar un error es féu una altra sol·licitud dia 28 de novembre de 1900.
Interessat: Ramon Soler Carrera (Inca).
Situació: Son Bosc.
No consta el BOPB.
Plànol de demarcació signat dia 13 de maig de 1902.
Renúncia total sol·licitada dia 21 de març de 1908 i publicada en el BOPB núm. 6.441 de 18 d'abril de 1908.
Font documental: expedient DMB 64-282. Plànol DMB 75-282.

Nom: MARIA ANTONETTY
Núm. expedient: 297.
Pertinències: 95.
Sol·licitud: 26 de març de 1901.
Interessat: Bartomeu Simonet Reynés (Palma).
Situació: Son Sastre, Son Bosc i Son Vivot.
Publicat en el BOPB núm. 5.338 del 2 d'abril de 1901.
No hi consten altres dades.
Font documental: DMB 64-297.

Nom: LA GANANCIA
Núm. expedient: 325.
Pertinències: 27.
Sol·licitud: 16 de setembre de 1901.
Interessat: Miquel Beltran Prats (Inca).
Situació: Son Panxeta.
Publicat en el BOPB núm. 5.411 de 19 de setembre de 1901.
Plànol de demarcació signat dia 16 de juliol de 1902.
Declarat caducat per falta de pagament de les taxes dia 12 de febrer de 1903.
Font documental: expedient DMB 64-325. Plànol DMB 75-325.

Nom: MONTSEY
Núm. expedient: 327.
Pertinències: 39.
Sol·licitud: 24 de setembre de 1901.
Interessat: Joan Sastre Conesa (Palma).
Situació: Son Sastre, Son Bosc, Son Vivot i altres finques.
Publicat en el BOPB núm. 5.415 de 28 de desembre de 1901.
Declarat nul per no haver presentat el taló justificatiu del dipòsit corresponent, segons escrit del cap del districte miner datat el 4 gener 1902.
Font documental: DMB 64-327.

Nom: MANOLITA
Núm. expedient: 380.
Pertinències: sol·licitades 31, demarcades 20.
Sol·licitud: 10 de març de 1902.
Interessats: Manuel Lete Narvaeza i Gabriel Sastre Martí, ambdós de Palma.
Amb un escrit datat dia 19 d'agost de 1902, el segon renuncià a favor del primer.
Situació: Can Seda.
Plànol de demarcació signat dia 20 de novembre de 1902.
Renúncia datada dia 27 de setembre de 1906 i publicada en el BOPB de dia 6 octubre 1906.
Font documental: expedient DMB 64-380. Plànol DMB 75-380.

Nom: 2ª BIENVENIDA
Núm. expedient: 381.
Pertinències: 12.
Sol·licitud: 16 de març de 1902.

Interessat: Mateu Castell Campomar (Palma).
Situació: Son Bosc.
Publicat en el BOPB núm. 5.490 de 22 de març de 1902.
Renúncia datada dia 1 de novembre de 1902
Font documental: DMB 64-381.

Nom: PURÍSIMA CONCEPCIÓN
Núm. expedient: 507.
Pertinències: 9.
Sol·licitud: 28 d'octubre de 1904.
Interessat: Joan Miquel Sureda Verí, comte de Perelada i Savellà (Vilafranca).
Situació: Son Vivot.
Publicat en el BOPB núm. 5.903 de 10 de novembre de 1904.
Plànol de demarcació signat dia 29 de desembre de 1904.
Caducat segons decret del governador civil publicat en el BOPB núm. 7.177. de 31 de desembre de 1912.
Font documental: expedient DMB 64-507. Plànol DMB 75-507.

Nom: EUFEMIA
Núm. expedient: 583.
Sol·licitud: 8 de febrer de 1909.
Pertinències: 20.
Interessat: Antoni Llompart Riera (Palma).
Situació: Son Batle i altres finques dels termes de Lloseta, Selva i Inca.
Publicat en el BOPB núm. 6571 de 16 de febrer de 1909.
Demarcat: 10 de maig de 1909.
Concedit títol de propietat dia 5 juliol 1909.
Fonts documentals: expedient DMB 59-583. Plànol DMB 75-583.

Nom: SANTO TOMÁS
Núm. expedient: 639.
Situació entre Selva, Lloseta i Inca.
Sols es conserva el plànol de demarcació datat dia 30 de maig de 1912.
Font documental: DMB 75-639.

Nom: SAN LUÍS
Núm. expedient: 679.
Pertinències: 20.
Sol·licitud: 8 d'agost de 1913.
Interessat: Antoni Soler Canudas (Bunyola).
Situació: Son Bosc i Son Sastre.
Publicat en el BOPB núm. 7.276 de 19 d'agost de 1913.
Renunciat segons instància datada dia 8 novembre 1913 i publicada en el BOPB núm. 7.314 de dia 15 de novembre de 1913.
Font documental: DMB 64-679.

Nom: FRANCISCA
Núm. expedient: 705.

Pertinències: 40.
Sol·licitud: 15 de desembre de 1913.
Interessat: Rafael Ramis Ramis (Inca).
Situació: finques Can Bernardo i Binisetí, entre els termes d'Inca i Búger.
Publicat en el BOPB núm. 7.332 de 27 de desembre de 1913.
Plànol de demarcació signat dia 12 de maig de 1914.
Font documental: Eexpedient DMB 19-705. Plànol DMB 75-705.

Nom: SAN VICENTE
Núm. expedient: 718.
Pertinències: 20.
Sol·licitud: 8 de juliol de 1914.
Interessat: Vicenç Enseñat Enseñat (Sóller).
Situació: sa Caseta Blanca.
Publicat en el BOPB núm. 7.419 de 18 de juliol de 1914.
S'hi oposà Mateu Garau Estrany de Palma per considerar-se perjudicat, i també Bartomeu Rubert Reus, Antoni Balle Saurina, Joan Garau Estrany, Antoni Pujadas Sastre, Antoni Ferrer Truyol, Maria Ferrer Janer i Francesc Ferrer Moragues, tots al·legant que tenien terres amb pous i sínies que es veurien perjudicats, manifestan que el Sr. Enseñat realment el que buscava era aigua i no lignit. Es concedí permís per explorar si havia lignit, sempre que fossin garantits els drets preexistents, segons resolució de la Comisión Provincial de Baleares datada dia 29 d'octubre de 1913 (per error ja que havia d'esser 1914) i publicada en el BOPB núm. 7.469 de 12 de novembre de 1914. Plànol de demarcació datat dia 23 de desembre de 1914.
Font documental: DMB 64-718. Un altre plànol està a DMB 75-718.

Nom: MARIA CANDELARIA
Núm. expedient: 729.
Pertinències: 20.
Sol·licitud: 25 de maig de 1915.
Interessat: Antoni Juan Pastor (Inca).
Situació: Ca na Carrerany, confrontant amb Son Estaràs.
Publicat en el BOPB núm. 7.560 de 12 de juny de 1915.
Renunciat segons instància datada dia 7 de gener 1916 publicada en el BOPB núm. 7.651 d'11 de gener de 1916.
Font documental: DMB 64-729.

Nom: LA CONSTANCIA
Núm. expedient: 915.
Pertinències: 29.
Sol·licitud: 19 de desembre de 1917.
Interessat: Gabriel Vallori Garau (Selva).
Situació: puig Ferrer entre els termes d'Inca i Selva.
Publicat en el BOPB núm. 7.962 de dia 5 de gener de 1918.
Plànol de demarcació signat dia 5 de març de 1919.
Anul·lat segons escrit de dia 3 desembre 1919 per no haver pagat les taxes del títol de propietat.
Font documental: DMB 14-915.

Nom: MARGARITA

Núm. expedient: 825.

Pertinències: 48.

Situació: finques Mandrava, Can Bic, Can Pitimini i altres dels termes d'Inca, Lloseta i Selva.

Sol es conserva el plànol de demarcació signat dia 20 de novembre de 1917.

Font documental: DMB 76-825.

Nom: MINERVA

Núm. expedient: 926.

Pertinències: 27.

Sol·licitud: 21 de desembre de 1917.

Interessada: Maria Morell Verd.

Situació: s'Olivar de Can Ripoll entre els termes de Selva i Inca.

Publicat en el BOPB núm. 7.978 de dia 12 de febrer de 1918.

Plànol de demarcació signat dia 5 març 1919.

Anul·lat per no haver satisfet l'import del títol de propietat, segons escrit datat dia 3 de desembre de 1919.

Font documental: DMB 24-926.

Nom: LA ESTRELLA

Núm. expedient: 938.

Pertinències 30.

Sol·licitud: 28 de desembre de 1917.

Interessat: Eusebi Soler Canudas (Bunyola).

Situació: puig de Santa Magdalena i Son Bosc.

Publicat en el BOPB núm. 7.969 de 22 de gener de 1918.

Quan s'havia de demarcar dia 4 d'octubre de 1918, l'interessat renuncià a tots els drets adquirits.

Font documental: DMB 64-938.

Nom: MARIANA (l'expedient 1.457 porta el mateix nom)

Núm. expedient: 937.

Pertinències: 64.

Sol·licitud: 29 de desembre de 1917.

Interessat: Jaume Quetglas Rosselló (Palma).

Situació: Can Barraca i Son Vivot.

Publicat en el BOPB 798 de 26 de gener de 1918.

Anul·lat segons decret del governador civil datat dia 15 de febrer de 1918 per no haver pagats les taxes dins el termini legal.

Font documental: DMB 64-937.

Nom: CATALINA

Núm. expedient: 978.

Pertinències: 400.

Sol·licitud: 12 de gener de 1918.

Interessat: Rogelio Martí Llorac en representació d'Hijos de José Tayá, S. en C., de Barcelona.

Situació: sa Sort i altres finques dels termes d'Inca i Búger.
Publicada en el BOPB núm. 7.973 de 31 de gener de 1918.
Anul·lat segons decret de 3 desembre de 1918 per no haver pagat les taxes corresponents.
Font documental: DMB 19-978.

Nom: ROSALIA
Núm. expedient: 976.
Sol·licitud: 12 de gener de 1918.
Pertinències: 1.200, però sols se'n demarcaren 988.
Interessats: Hijos de José Tayá, S. en C. (Barcelona).
Situació: en terres de Maria Rotger i altres, a partir de la segona estaca de la mina Santa Tomás, en els termes d'Inca, Lloseta i Selva.
Publicat en el BOPB núm. 7.972 de dia 29 de gener de 1918.
Plànol de demarcació signat dia 6 de març de 1919.
Cancel·lada dia 19 de febrer de 1922 per descobert en el cànon de superfície.
A la demarcació de la concessió de la mina Rosselló, de Lloseta, es cita un pou de la mina Rosalia que ja estava en desús.
Font documental: DMB 59-976. A l'expedient 76-976 sols hi una explicació del plànol de demarcació.

Nom: SAN PEDRO
Núm. expedient: 1.251.
Pertinències: 70.
Sol·licitud: 8 d'abril de 1918.
Interessat: Pere Bestard Fiol (Lloseta).
Situació: Molí d'en Llorençó, entre els termes de Selva i Inca.
No consta publicació en el BOPB.
Anul·lat per no haver-se presentat el taló del dipòsit que marcava la llei, dins el termini estipulat.
Font documental: DMB 4-1251.

Nom: LUISA (hi ha l'expedient 1978 amb idèntic nom)
Núm. expedient: 1.256.
Pertinències: 716.
Sol·licitud: 12 d'abril de 1918.
Interessat: Jaume Quetglas Rosselló (Palma).
Situació: Camp d'en Barraca, Son Vivot i altres finques dels termes d'Inca i Búger.
Publicat en el BOPB núm. 8.017 de 14 de maig de 1918.
Anul·lat per renúncia de l'interessat datada dia 31 de maig de 1919.
Font documental: DBM 19-1256.

Nom: MARIA
Núm. expedient: 1.410.
Pertinències: 221.
Sol·licitud: 3 de desembre de 1918.
Interessat: Jaume Quetglas Rosselló (Palma).
Situació: Can Barraca, Son Vivot i altres finques dels termes d'Inca i Búger.

No consta publicació al BOPB.

Plànol de demarcació signat dia 6 de maig de 1921.

Renúncia signada dia 21 de desembre de 1925 per Margalida Rosselló Mascaró, hereva del sol·licitant.

Font documental: DMB 19-1410.

Nom: SAN JOSÉ

Núm. expedient: 1.240.

Pertinències: 8.

Situació: Son Bosc.

Sols es conserva el plànol de demarcació signat dia 7 de març de 1919.

Font documental: DMB 76-1240

Nom: SAN ANTONIO

Núm. expedient: 1.369.

Pertinències: 80.

Situació: finques Son Gual, Can Toni Rinya, Can Ramonet i altres.

Sol es conserva el plànol de demarcació signat dia 6 de maig de 1921.

Font documental: DMB 76-1369.

Nom: MARIANA (l'expedient núm. 937 porta el mateix nom)

Núm. expedient: 1.457.

Pertinències: 90.

Situació: finca Mandrava i altres.

Sol es conserva el plànol de demarcació signat dia 7 de desembre de 1923.

Font documental: DMB 76-1457.

Nom: TERESA

Núm. expedient 1.462.

Pertinències: 26.

Sol·licitud: 11 de desembre de 1923.

Interessada: Margalida Rosselló Mascaró.

Situació: finques Can Barraca i Can Pau entre els termes d'Inca i Búger.

No consta publicació en el BOPB.

Anul·lat per no pagar el dipòsit reglamentari, segons escrit datat dia 7 de gener de 1924.

Font documental: DMB 19-1462.

Nom: VIRGEN DE SANTA MAGDALENA

Núm. expedient: 1.713.

Pertinències: 84.

Interessat: Bartomeu Bestard Martí.

Situació: puig de Santa Magdalena.

Sol es conserva el plànol de demarcació signat dia 16 de març de 1941.

Font documental: DMB 78-1713.

Nom: AVANTE

Núm. expedient: 1.718.

Pertinències: 24.

Interessat: Bartomeu Bestard Martí.

Situació: puig de Santa Magdalena.

Sol es conserva el plànol de demarcació signat dia 21 de març de 1941.

Font documental: DMB 78-1718.

Nom: LUISA (l'expedient 1.256 porta el mateix nom)

Núm. expedient: 1978.

Pertinències: 17.

Situació: paratges Can Just, Can Xesquet, es Pujolet i altres dels termes d'Inca, Selva i Lloseta.

Sol es conserva una fotocòpia de l'acta de demarcació datada dia 7 d'octubre de 1953.

Font documental: DMB 78-1978.

PLÀNOLS

Com a mostra de com eren els plànols de demarcació de les mines, es reproduïeixen a continuació els corresponents a les concessions SAN ANTONIO, expedient núm. 1.369, en els paratges de Son Gual, Can Ramonet i Can Toni Rinya, i l'anomenada AVANTE, expedient núm. 1.718, que incloïa dins la seva demarcació l'ermita de Santa Magdalena.

